

Det nationella provet i Engelska 6 vårterminen 2022

*Institutionen för pedagogik och specialpedagogik, Göteborgs universitet,
Projektet Nationella prov i främmande språk (NAFS)*

1. Inledning

Denna rapport avser det nationella provet som gavs vårterminen 2022 i Engelska 6. Rapporten är en delredovisning inom ramen för en överenskommelse mellan Skolverket och Institutionen för pedagogik och specialpedagogik, projektet Nationella prov i främmande språk (NAFS), vid Göteborgs universitet att utveckla nationella prov i engelska för gymnasieskolan och motsvarande kurser inom den kommunala vuxenutbildningen (dnr. 2.7.4-2021:1870).

Rapporten är baserad dels på data från Statistiska centralbyråns (SCB) insamling av provresultat, dels på data från den insamling av provresultat som projektet Nationella prov i främmande språk (NAFS) genomför. Ytterligare underlag har hämtats från den lärarenkät som hör till kursprovet samt från de elev- och lärarenkäter som använts vid utprovningen av de uppgifter som ingick i provet för Engelska 6 vårterminen 2022.

De nationella proven i olika ämnen konstrueras utifrån analyser av läroplan, ämnes- och kursplaner vid flera av landets universitet. Skolverket ansvarar, på uppdrag av regeringen, för samtliga nationella prov. De nationella proven regleras i skolförordningen (2011:185) och gymnasieförordningen (2010:2039), samt i Skolverkets författningssamling (SKOLFS). I gymnasieskolan finns det prov i engelska, matematik samt i svenska och svenska som andraspråk. Vilka prov en elev genomför beror på vilket program eleven går. De nationella prov som används i gymnasieskolan ska även användas inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Med utgångspunkt i det ämnesinnehåll/konstrukt för ämnet engelska som definieras i aktuell ämnesplan ingår delprov som fokuserar muntlig och skriftlig produktion och interaktion, samt receptiv kompetens. Stoffet är kulturellt knutet till olika engelskspråkiga delar av världen samt till styrdokumentens övergripande delar genom till exempel olika värdegrundsrelaterade, innehållsliga teman i uppgifter. Språkprovets struktur och uppgifter anknyter också till Europarådets ramverk för språkinläring och språkbedömning, *Gemensam europeisk referensram för språk: lärande, undervisning och bedömning*, under 2018 kompletterad med *Companion Volume*, med syfte att skapa jämförbarhet i språksyn och nivåbestämningar i Europa.

Svensk författningssamling (SFS 2017:1108) anger att syftet med de nationella proven är att stödja betygssättningen. Nationella prov i bland annat ämnet engelska ska användas i den högsta avslutande kursen på programmet och inriktningen. Där anges också att proven får användas i Engelska 6 även på andra program, där de inte är

obligatoriska, som ett kvalitativt stöd för bedömning och betygssättning och för en ökad likvärdighet över landet. För den kommunala vuxenutbildningen kvarstår obligatoriet i samtliga kurser.

Proven kan också bidra till att stärka skolornas kvalitetsarbete genom analyser av provresultaten i relation till uppfyllda betygs- eller bedömningskriterier på skolnivå, huvudmannanivå och på nationell nivå. Det är rektor som beslutar huruvida skolenheten ska använda ett icke obligatoriskt prov. Det är dock inte tillåtet att endast använda delar av provet, vilket innebär att om skolan bestämmer sig för att genomföra ett nationellt prov ska provet användas i sin helhet.

2. Konstruktionsprocess för proven i engelska

Projektet Nationella prov i främmande språk arbetar med utveckling av de nationella proven i engelska, samt övriga bedömningsstödjande material i engelska, tyska, franska och spanska, på uppdrag av Skolverket. Provmaterialen tas fram i nära samarbete med referensgrupper och bygger på ett antal grundläggande, forskningsbaserade principer. Arbetet kring proven i engelska bedrivs i enlighet med interna ramverk för prov och bedömningsstöd som följer Skolverkets systemramverk för nationella prov (2017), och motsvarande för nationella bedömningsstöd (2020). På Skolverkets webbplats beskrivs detta enligt följande: ”Systemramverket syftar till att reglera verksamheten för Skolverket och de lärosäten som på Skolverkets uppdrag utvecklar nationella prov. Avsikten med ramverket är att säkerställa högsta möjliga kvalitet i de nationella proven, och högsta möjliga trovärdighet i användning och konsekvenser av resultat på nationella prov i förhållande till de syften som proven har. Den primära målgruppen för ramverket är Skolverket och de lärosäten som på Skolverkets uppdrag konstruerar nationella prov.”

Projektets medarbetare har till övervägande del en bakgrund som erfarna och legitimerade lärare i det aktuella språket/språken och flera är också engagerade i skolutveckling, lärarutbildning, forskning, nationella projekt kring lärande, undervisning och bedömning, samt i omfattande internationella nätverk.

I den process som följer en uppgift från konstruktion till publicering i prov deltar en stor grupp personer som granskar, prövar och bedömer. Olika typer av referensgrupper medverkar under olika skeden, förnyas successivt och har en bred sammansättning av lärare på aktuella och intilliggande nivåer, inklusive personer med specialpedagogisk kompetens, lärarutbildare, personer med målspråket som förstaspråk samt forskare från skilda discipliner.

Varje uppgift granskas också av hundratals elever som medverkar i mindre, preliminära utprövningar samt i den storskaliga utprövning som föregår alla skarpa prov. I den senare deltar per uppgift cirka fyra hundra elever vid slumpvis valda skolor runt om i landet. I samband med utprövningar besvarar både eleverna och deras lärare enkäter om funktionalitet, som till exempel upplevd svårighetsgrad och nytta samt acceptans, avseende de utprövade uppgifterna. Dessa uppfattningar analyseras och beaktas vid provens sammansättning. Efter provets genomförande får samtliga lärare sedan besvara ytterligare en enkät och framföra åsikter om olika aspekter av provet.

Som ett led i projektets interna kvalitetsarbete har under 2020-21 samtliga lärar- och elevenkäter genomlysts, bearbetats och harmoniserats, i syfte att skapa enhetlighet och underlätta jämförelser.

Provet betygsgränser och bedömningsexempel tas fram i referensgrupper om ungefär femton aktiva lärare och provutvecklare. Dessa lämnar på basis av styrdokument och erfarenhet förslag på så väl poänggränser som nivårelaterade, autentiska elevtexter och parsamtal från de storskaliga utprövningarna. Förslagen diskuteras och analyseras vidare i relation till data från utprövningarna samt föreläggs slutligen Skolverket, som är den instans som fastställer såväl själva provet som dess poänggränser och kommenterade nivåexempel.

Utvecklingen av ett nationellt prov tar i regel cirka två år och utgår från analyser av styrdokument, relevant forskning samt beprövad erfarenhet inom området. Likaså finns ett antal kvalitetsparametrar med i utvecklingsarbetet, under hela processen från initial konstruktion till sammansättning av ett skarpt prov och analys av utfall. Dessa involverar främst följande:

- Innehåll, relevans och lämplighet i relation till läroplanen, ämnesplanen, forskning, aktuell målgrupp samt beprövad erfarenhet
- Svårighetsgrad (faktisk respektive upplevd) i relation till kursplanen/ämnesplanen, inklusive kunskapskraven
- Uppgifternas och provets mättekniska egenskaper, inklusive frågor om samstämmighet mellan bedömare
- Utprövande elevers och lärares synpunkter på uppgifterna
- Eventuella tematiska aspekter
- Aspekter av tid och tidsåtgång
- Genus-, ålders- och identitetsrelaterade aspekter
- Kultur- och livsstilaspekter (såsom etniska, politiska, religiösa och sociala)
- Etiska och värdegrundsrelaterade aspekter
- Variation vad gäller innehåll och format
- Provdelaarnas inbördes relation, bl.a. vad gäller progression inom och mellan uppgifter
- Likheter och skillnader i relation till tidigare prov
- Reflektion av målspråksområdets bredd, såväl språkligt som kulturellt
- Signaleffekter, så kallad *washback* för lärande och undervisning

De nationella proven i engelska är så kallade *proficiency tests*, vilket innebär att de avser pröva och indikera testtagarens allmänna språkfärdighet i ljuset av mål och kriterier, oavsett när, hur och var hen har tillägnat sig denna. Som redovisas mer ingående i det följande är de uppdelade i tre delprov, varav ett med två delar. Delprov A fokuserar på muntlig produktion och interaktion, delprov B på reception och delprov C på skriftlig produktion och interaktion. För att möjliggöra likvärdighet och stabilitet över tid har de olika delproven mycket likartad uppbyggnad mellan år.

Elevernas förmåga prövas i viss mån i integrerade former och svarsformaten har bred variation för att så många elever som möjligt ska få visa vad de kan på ett sätt som passar den egna profilen. Formaten varierar från aktiv språkanvändning av performanskaraktär (jfr. *performance-based assessment*), genom produktion och interaktion i tal och skrift i två delprov, till en blandning av *constructed response* (eleverna svarar genom att pro-

ducera svar på engelska) och *selected response* (eleverna väljer korrekt svarsalternativ, antingen bland ett antal svarsalternativ eller genom att matcha t.ex. en text med en rubrik). Balansen i delprovet som avser pröva reception brukar vara vardera cirka 50 procent av dessa båda övergripande svarsformat, för att eleverna ska få visa sina kunskaper på olika sätt.

Eftersom proven omfattas av sekretess, kan inga konkreta exempel eller kommentarer kring de olika delarna av årets prov ges i detta forum. För ytterligare information om prov och bedömning i språk hänvisas i första hand till projektets publikationssida, men också till de olika exempel på provuppgifter som finns på projektets webbplats. Utfallet av proven rapporteras av Skolverket och finns också beskrivet och diskuterat i diverse texter och presentationer av NAFS-projektets medarbetare; dessa texter nås via projektets publikationssida.

3. Provets sammansättning

Sammansättningen av kursprovet för Engelska 6 har skett i enlighet med de kvalitetsparametrar och processer som finns beskrivna i föregående del av rapporten. Innehåll och teman utformas med hänsyn till ämnesplanen. Ambitionen är att inkludera innehåll och teman av delvis abstrakt och komplex karaktär och att i högre grad relatera till ämnen som rör samhällsfrågor, arbetsliv och studier, snarare än den personliga domänen.

Delprov A: muntlig produktion och interaktion

Delprov A avser att pröva muntlig produktion och interaktion och ge eleven möjlighet att visa sin förmåga att formulera sig och kommunicera på engelska i tal. Uppgiften är utformad kring ett tema med utgångspunkt i de domäner och förmågor som exemplifieras i det centrala innehållet för kursen Engelska 6.

Som tidigare år innehöll delprov A två delar som båda utgick från ett och samma övergripande tema med anknytning till samhälls- och yrkesliv samt aktuella frågor och avsåg att ge eleverna möjlighet att resonera kring aspekter som berör idéer, erfarenheter, etiska och existentiella frågor. I den första delen var fokus produktion och interaktion och eleverna skulle, utifrån var sitt kort, presentera och informera om ett ämne som relaterar till temat och sedan samtala om dessa. I den andra delen var fokus på interaktion och eleverna skulle, utifrån en given modell och med hjälp av stödfrågor, resonera kring och belysa olika aspekter av temat i en gemensam diskussion.

Till stöd för lärarens bedömning fanns åtta kommenterade elevprestationer på olika nivåer. Dessa är hämtade från storskaliga utprovningar (se kapitel 2) och har valts ut i referensgrupper med verksamma lärare.

Delprov Delprov B: reception

Delprov B avser att pröva reception avseende läsförståelse och hörförståelse och ge eleverna möjlighet att visa sin förståelse av talad och skriven engelska samt förmåga att tolka innehållet.

Vid sammansättningen av delprovet tas hänsyn till flera olika faktorer, till exempel variation vad gäller innehåll och uppgiftsformat, elevernas uppfattning om uppgifterna,

upplevd och faktisk svårighetsgrad samt mättekniska kvalitéer som uppgifternas reliabilitet. Det finns en strävan att det både inom och mellan prov ska finnas representation från olika sammanhang och områden där engelska används.

Delprov B 1 – Focus: Reading innehöll vårterminen 2022 fyra uppgifter av olika slag. Delprovet inleddes med ett antal meningar där ett ord utelämnats. Syftet med denna typ av uppgift är framför allt att pröva förmågan att uppfatta ett innehållsmässigt sammanhang och förstå hur en språklig framställning är konstruerad, det vill säga att i ett funktionellt perspektiv förstå vilket ord som saknas.

Därefter följde en informativ text om en plats och dess koppling till Skottland, och hur detta påverkar invånarna kulturellt och språkligt. Texten var utformad som en så kallad *open cloze*, det vill säga en text med medvetet valda luckor där eleven själv ska fylla i det ord som saknas. Denna typ av uppgift avser att pröva elevernas förmåga att förstå ett sammanhang och att språkligt binda ihop innehållet i en text.

Som del tre låg en längre läsförståelseuppgift uppbyggd kring en essä om ett allmänmänskligt beteende och hur detta påverkat levnadsvillkor och attityder i USA, både historiskt och i modern tid. Uppgiften hade ett blandat svarsformat med både flervalsfrågor och frågor där eleverna formulerade egna svar. Denna typ av uppgift avser att pröva elevernas förmåga att läsa för att förstå detaljer, men också förmågan att förstå en text på ett djupare plan och dra slutsatser av det lästa.

Den sista uppgiften bestod av ett antal korta notiser där eleverna svarade genom att välja ett av fyra alternativ. Dessa texter har ett kondenserat och bitvis komplext språk och uppgiften avser pröva förståelse av såväl helhet som detaljer. Underlagen är hämtade från olika områden där engelska används.

Vid sammansättningen av delprov B 1 beaktas också textmängd och ordantal. Provet vårterminen 2022 var i det hänseendet ett genomsnittligt prov.

Delprov B 2 – Focus: Listening innehöll vårterminen 2022 tre uppgifter av olika slag och inleddes med en studioinspelad matchningsuppgift, en uppgiftstyp som avser att pröva förmågan att uppfatta huvudinnehållet i ett antal korta, fristående avsnitt. En ambition är att de olika rösterna i inslagen ska representera olika slags engelska. Denna inledandeuppgift utgör också ankaruppgift i årets prov. Det innebär att det är en uppgift som används i flera prov med syfte att kunna följa resultat över tid och bidra till stabilitet i provsystemet.

Den andra uppgiften var en autentisk intervju med två kvinnor som bland annat diskuterade sina upplevelser, motiv och utmaningar i samband med några bedrifter. Intervjun, som eleverna fick lyssna till en gång, innehöll olika varianter av engelska. Uppgiften hade ett blandat svarsformat med både flervalsfrågor och frågor där eleverna formulerade egna svar.

Den tredje uppgiften var en autentisk intervju med populärvetenskapligt innehåll. Den behandlade några företeelser och hur dessa påverkade samtiden och eftervärlden. Denna intervju fick eleverna lyssna på två gånger, och den hade ett blandat svarformat och innehöll olika amerikanska röster.

Ambitionen är att det skall finnas variation i svarsformat med en jämn fördelning mellan frågor där eleven själv formulerar sitt svar (*constructed response*) och frågor där eleven svarar genom att välja bland givna alternativ (*selected response*). Provet vårterminen

2022 har liksom tidigare år en variation av format, denna gång med en något större andel egenproducerade svar.

Som stöd för bedömning av delprovet hade lärarna tillgång till bedömningsanvisningar med dels generella anvisningar, dels anvisningar till varje enskild fråga med exempel på såväl elevsvar som ska ges poäng, som elevsvar som inte ska ges poäng. Då det kan finnas många sätt att formulera ett korrekt svar är ambitionen att visa vilka principer som gäller för poäng i varje enskild fråga. Bedömningsanvisningarna bearbetas och förfinas med hjälp av storskaliga utprovningar (se kapitel 2). Exempel på autentiska elevsvar som ska ges poäng och exempel på frekventa felsvar hämtas från dessa utprovningar. Inför färdigställande provas och granskas de vid två olika tillfällen av grupper av aktiva lärare utifrån användarperspektiv,.

Delprov C: skriftlig produktion och interaktion

Delprov C avser att pröva skriftlig produktion och interaktion och att ge eleven möjlighet att visa sin förmåga att formulera sig och kommunicera på engelska i skrift. Delprovet handlar om att, utifrån en given uppgift, skriva en text med ett visst syfte och en viss mottagare där eleven uttrycker, utvecklar och diskuterar ett innehåll. Uppgiften är utformad kring ett tema med utgångspunkt i de domäner och förmågor som exemplifieras i det centrala innehållet för kursen Engelska 6.

I delprov C för Engelska 6 ingår ett förberedelsematerial, *Preparation Material*, och en förberedelselektion ska genomföras cirka en vecka före provtillfället. Syftet med förberedelsematerialet är att inspirera och ge uppslag så att eleven lättare ska kunna uttrycka sig kring både konkreta och abstrakta ämnesområden.

Vårterminen 2022 erbjöd delprov C två möjliga ingångar till det övergripande temat. Eleverna kunde välja att skriva en diskuterande eller en argumenterande text. Oavsett ingång hade de tillgång till hjälp i form av ett antal infallsvinklar, diskussionsfrågor och stödpunkter.

Till stöd för lärarens bedömning fanns tio kommenterade elevprestationer på olika nivåer, så kallade *benchmarks*. Dessa är hämtade från storskaliga utprovningar och har valts ut i referensgrupper med verksamma lärare (se kapitel 2).

Ett aggregerat provbetyg

Ett provbetyg sammanfattar de kunskaper eleven har visat vid provtillfället. Provbetyget är kompensatoriskt och tas fram genom en modell där resultaten på samtliga delprov vägs samman, vilket ger de olika delproven samma vikt. Samtliga delprov bedöms mot en skala som bryter ner den befintliga sexgradiga betygsskalan något ytterligare, främst med syfte att ta tillvara elevprestationer på bästa sätt vid aggregering. Bedömningen av elevprestationer i åk 9 och gymnasieskolan för engelskprovets del görs enligt en niogradig skala.

4. Insamling

Elevers resultat på proven samlas in på nationell nivå för att kunna följa upp och utvärdera kvaliteten i svensk skola, för forskning och för att kunna utveckla proven. För vårterminen 2022 gällde att skolor som genomförde det nationella provet i engelska 6 skulle skicka in underlag till två insamlingar av resultat:

Den ena insamlingen gäller rapportering av provresultat för samtliga elever i alla skolor som gör provet som en obligatorisk del av sin kurs. Insamlingen är en del av Sveriges officiella statistik och görs av Statistiska centralbyrån (SCB).

Den andra insamlingen gäller ett urval av elevlösningar och resultat på uppgiftsnivå. Denna insamling görs av projektet Nationella prov i främmande språk (NAFS) vid Göteborgs universitet. Projektets insamling syftar bl.a. till att kunna analysera utfall på delprovs-, uppgifts- och *item*-nivå och är ett led i kvalitetssäkringen och den kontinuerliga utvecklingsprocessen av kursproven i engelska. För vårterminen 2022 inkom närmare tusen resultatprofiler på delprovsnivå, varav knappt hälften ihop med hela provhäften. Detta möjliggör såväl kvalitativa som kvantitativa analyser av enskilda elevsvar och elevprestationer. Denna insamling gäller samtliga elever som genomför provet, oavsett om provet är en obligatorisk del av kursen.

Dessutom ombeds de lärare som genomför provet att besvara en digital enkät. Information om lärarenkäten finns bl.a. i de bedömningsanvisningar som skickas ut i samband med provets genomförande. Lärarenkäten är utformad i samarbete med Skolverket och resultatet redovisas på projektets webbplats.

Nedan redovisas först provresultat från vårterminen 2022, sedan elevenkäter från utprovningarna av de olika uppgifterna och slutligen lärarenkäterna från det aktuella provet.

Provresultat med kommentarer

För vårterminen 2022 har ett sammanvägt provbetyg för det ordinarie provet i Engelska 6 inrapporterats till SCB för drygt 53 700 elever. Andelen elever i detta urval som fick lägst provbetyget E var 97 procent. Elever vars föräldrar har en högre utbildningsnivå uppvisar bättre resultat. Män har fortsatt något högre genomsnittlig provbetygspoäng än kvinnor. Nedan presenteras ett urval statistik från SCBs och GU/NAFS insamlingar i tabellform. För mer information om SCBs redovisning av provresultat, se Skolverkets webbplats.

I tabell 1 nedan kan utläsas andelen elever som nått de olika betygsstegen i SCBs insamling, det vill säga resultat för de program där provet vårterminen 2022 var obligatoriskt att genomföra.

Tabell 1 – SCB: Provbetyg för Engelska 6 2022. Antal redovisade provbetyg totalt för obligatoriskt genomförda prov och uppdelat på kvinnor och män samt fördelat på betygssteg F–A

Antal elever med provbetyg		Provbetyg 2022 (%)						Genomsnittlig provbetygs-poäng
		F	E	D	C	B	A	
Totalt	53 722	2,7	14,0	14,2	34,5	21,5	13,1	14,7
Kvinnor	28 155	3,3	16,4	15,6	34,5	19,2	11,0	14,3
Män	25 567	2,1	11,3	12,7	34,5	24,0	15,4	15,2

Ovanstående resultat är i linje med motsvarande data för provet i Engelska 6 2019. Då var den genomsnittliga provbetygs-poängen 14,9 och andelen elever som uppnådde godkänt provbetyg var 98 procent.

Tabell 2 nedan redovisar hur provresultaten i SCBs insamling är fördelade på delprovsnivå.

Tabell 2 – SCB: Provresultat på delprovsnivå – obligatoriskt genomförande Engelska 6 2022

Delprov	Delprovresultat 2022 (%)					
	F	E	D	C	B	A
Delprov A	1,3	10,5	12,1	29,5	21,7	24,8
Delprov B	7,3	14,8	17,6	26,9	22,3	11,1
Delprov C	6,0	17,6	17,0	29,1	16,4	13,9

I tabell 3 redovisas utfallet i Göteborgs universitets/NAFS insamling. Det är en urvalsinsamling och inkluderar elever som genomfört kursprovet vårterminen 2022, oavsett program eller obligatorium. Denna insamling utgörs av elevlösningar och resultat på uppgiftsnivå för elever födda vissa datum, och skiljer sig alltså från SCBs på så sätt att även elever från yrkesprogram är inkluderade. Dessa utgör cirka 8 procent av de inskickade resultaten.

Nedan redovisas hur resultaten i Göteborgs universitet/NAFS urvalsinsamling är fördelade på delprovsnivå.

Tabell 3 – GU/NAFS urvalsinsamling: Provresultat på delprovsnivå Engelska 6 2022

Delprov	Delprovresultat 2022 (%)					
	F	E	D	C	B	A
Delprov A	1,7	11,8	11,7	29,2	20,8	24,8
Delprov B	7,8	16,6	18,8	25,3	22,1	9,4
Delprov C	7,7	19,1	16,5	26,6	16,5	13,7

Göteborgs universitets/NAFS insamling av resultat från vårterminen 2022 visar vidare att uppgifterna i delprov B har fungerat som förväntat. Resultatinsamlingen visar att den inledande uppgiften i delprov B 1 – *Focus: Reading* var förhållandevis lätt, och bör ha gett eleverna den lugna ingång i provet som eftersträvas. Delprov B 2 – *Focus: Listening* inleddes en uppgift av matchningstyp. Det är ett format som elever i utprövningar generellt sett uppfattar som lättillgängligt. Uppgiften fungerar som ankaruppgift i provet, det vill säga det är en uppgift som använts i prov tidigare (se kapitel 3 Provets sammansättning). Uppgiften gick i prov första gången 2018 och resultatinsamlingen visar att uppgiften har ett i princip identiskt utfall i årets prov. Liksom tidigare år presterar eleverna bäst på delprov A – *Focus: Speaking*.

Enkätresultat med kommentarer

Alla uppgifter som ingår i ett nationellt prov i engelska har granskats och kommenterats i flera olika led innan de används i prov. Dels ges elever och lärare möjlighet att uttrycka åsikter om olika uppgifter i samband med mindre utprövningar under konstruktionsprocessen, dels besvarar både elever och lärare enkäter om uppgifterna i samband med den storskaliga utprövning som alla provuppgifter som ingår i ett nationellt prov i engelska genomgår. Dessutom granskas uppgifterna innehållsmässigt, språkligt och utformningsmässigt både av referensgrupper med aktiva lärare, modersmålstalare och språklig expertis och av skolverksrepresentanter som tar del av materialet på vägen fram till det färdiga provet. Synpunkter på materialet tas till vara i processens olika steg.

Elevenkäter från utprövningar

I den storskaliga utprövningen ombeds eleverna besvara en enkät med ett antal frågor i form av påståenden. De svarar genom att markera 1–5 på en så kallad Likert-skala där 1 är positivt och 5 negativt. De ges också möjlighet att kommentera uppgifterna med egna ord, vilket många gör. De öppna kommentarerna rör allt från innehållet (t.ex. intressant/ointressant) till upplevelsen (t.ex. roligt/svårt/nytt/bekant) till konkreta kommentarer om enskilda frågor. Dessa elevenkäter, också refererat till som *test-taker feedback* (TTF), används dels som underlag för provutveckling, dels som underlag vid urval av uppgifter och sammansättning av hela prov.

Nedan följer en kort sammanfattning av informationen från de elevenkäter som genomförts i samband med de storskaliga utprövningar som varje uppgift genomgått innan den blivit aktuell som provuppgift. Ett kursprov sätts samman av uppgifter från olika utprövningsversioner och olika utprövningsår. För att kunna ge en bild av vad eleverna tyckt och tänkt om olika uppgifter läggs alternativ 1–3 (d.v.s. från det helt positiva till det neutrala alternativet) i Likert-skalan samman i redogörelsen nedan. De siffror som redovisas i procent är avrundade siffror.

Delprov A – Focus: Speaking

Uppgiften togs emot väl av eleverna. Till exempel valde cirka 80 procent av eleverna alternativ 1–3 på Likert-skalan vad gäller om det var en bra uppgift, om den var lätt och om den prövade något viktigt. Enstaka elever uttryckte också önskemål om mer tid för uppgiften. Nedan följer några exempel på vad eleverna skrivit när de ges möjlighet att skriva fritt:

Det var en bra uppgift där man fick tänka mycket. Den tog upp aktuella samtalsämnen som är viktiga för vårt samhälle. Det var intressant att prata om då man inte vanligtvis brukar prata om sådana ämnen.

It was good. Everyone can say something. Everyone knows something about X. It gave everyone a fair chance to make it the whole time.

It was good and easier than I thought.

I think there wasn't enough time for such a big topic. But it was really a great test. Absolutely more time for such a big topic.

Delprov B – Receptive Skills

Uppgifterna har tagits emot väl av eleverna. Till exempel valde mellan 73 och 88 procent av eleverna alternativ 1-3 på Likert-skalan för de olika uppgifterna när det gällde om uppgiften var bra, mellan 70 och 80 procent att uppgiften gav en rättvis bild av deras kunskaper i engelska och ca 85 procent att uppgiften testade något viktigt.

I delprov B 1, läsförståelse, är det uppgift nummer två, en så kallad lucktest, som eleverna i utprovningen upplevde som lättast, och upplevelsen stämmer med faktisk svårighet. Så här uttrycker sig några av eleverna i elevenkäten om uppgift två och tre:

Delprov B 1 – uppgift två:

A fun challenge. Interesting story with gaps varied in difficulty.

Väldigt bra. Med lite tankekraft kunde man svara.

Hard to understand

Några var lite för lätta

Delprov B 1 – uppgift tre:

En bra övning eftersom det fanns en balans mellan lättare och svårare frågor.

A pretty high level. It was quite easy to understand the whole context, but some key words were quite difficult to understand.

Intersting read! I liked the facts.

Texten var lite komplicerad.

I delprov B 2, hörförståelse har uppgifterna likartade omdömen i elevenkäten från utprovningen. Om man jämför de två längre, sammanhängande uppgifterna (två intervjuer av olika slag) upplevs uppgift nummer två, som eleverna får lyssna till en gång, som något lättare. De öppna kommentarerna innehåller information både om uppgifternas innehåll och svårighetsgrad:

Delprov B 2 – uppgift två:

Very interesting subject. Good.

Rolig text som var intressant att lyssna på. Bra frågor.

Accenten gjorde det svårt att höra vad de sade. Även lite rörigt under vissa dialoger.

Delprov B 2 - uppgift tre:

Testet var bra och man lärde sig saker under intervjun.

Bra att man får lyssna två gånger.

Some annoying mumbling, but good that it felt natural and not so scripted.

Tyckte det var skapligt svårt språk och svårt ämne faktiskt.

Delprov C – Focus: Writing

Uppgiften togs emot väl av eleverna. Närmare 80 procent av eleverna valde alternativ 1–3 på Likert-skalan vad gäller till exempel om det var en intressant uppgift, om den var lätt, om förberedelsematerialet var användbart och om uppgiften gav en rättvis bild av deras förmåga. Nedan följer ett litet urval av elevernas kommentarer om uppgiften:

The prep. material was interesting. It took up things you mostly don't hear or think about.

A great theme that was easy to write about, however maybe a bit too broad/general.

It was fun to write about something that right now has a great impact on our lives.

I think a more controversial topic would make it easier to write.

Lärarröster från utprövningar och referensgruppsarbete

Även lärare ombeds i den storskaliga utprövningen att besvara en enkät med ett antal frågor om uppgifterna, bl.a. om uppgiftens svårighet i relation till kursplanen. Samtliga uppgifter som ingår i kursprovet vårterminen 2022 togs emot positivt vid respektive utprövningstillfälle och en majoritet av lärarna ansåg att uppgifternas svårighetsgrad var lagom i relation till ämnesplanen för engelska 6.

Lärarenkäter från det nationella provet vårterminen 2022

Antalet inkomna lärarenkäter är fortsatt lågt, även om årets 200 besvarade enkäter innebär en viss ökning från de 142 besvarade enkäter som kom in vårterminen 2019. Eftersom urvalet är självselekerat bör resultaten dock tolkas med försiktighet. En fullständig redovisning av de frågor i lärarenkäten som har bundna svarsalternativ finns att läsa på projektets webbplats. Nedan följer en kort sammanfattning av ett urval frågor. Siffrorna är avrundade till heltal.

Lärarna ombeds besvara ett antal frågor om provet som helhet och om de olika delproven samt ges tillfälle att skriva fritt. Ett sjuttioal lärare har använt den möjligheten för att kommentera delproven.

Kursprovet i engelska uppskattas generellt av lärarna som har besvarat enkäten och utfallet för årets prov är i allt väsentligt i linje med tidigare år. Nedanstående två diagram beskriver hur provet som helhet tagits emot av de 200 lärare som besvarat enkäten.

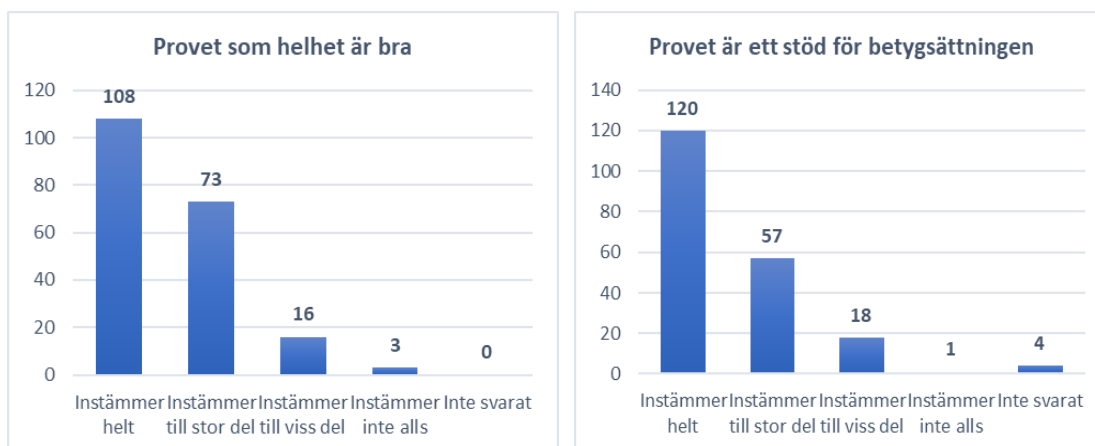

Diagram 1 och 2 – Provet som helhet (antal lärare)

Lärarna ges också möjlighet att fritt lämna övriga synpunkter på kursprovet. Kommentarererna i detta svarsfält utgörs av allt från åsikter om provets svårighetsgrad eller utformning till redogörelser för hur man arbetar med prov och bedömning på skolan, till observationer kring resultat och elevreaktioner. Lärare uttrycker också att provens texter och ämnesval är intressanta, att resultaten är i linje med de förväntade och att provet ger elever möjlighet att visa vad de kan.

De uppskattar taldelen eftersom de sällan får tillfälle att prata och bedömas i par under så lång tid. Eftersom vi använt tidigare frisläppta prov lite utspritt över eng 5 och eng 6 är de väl förtrogna med formaten så inte särskilt nervösa. Skrivdelen uppfattas som svårast, men det stämmer överens med övriga bedömningsituationer.

Det är endast ett fåtal elever som presterar annorlunda vid NP. Det negativa med NP är att ett litet antal elever blir så tagna av stundens allvar att de låser sig lite och underpresterar.

Eleverna tycker att det är bra med ett nationellt prov för rättvisans skull, de är bra utformade och hjälper oss lärare i bedömningen. Jag önskar att engelska 5 också fortsatt vore obligatoriskt.

Det faktum att delprov C skrivs på dator eller annan digital enhet väcker några funderingar. Några lärare kommenterar avsaknaden av stavningskontroll och enstaka tar upp hur elevernas prestationer kan påverkas av att de skriver i en digital plattform.

Det behöver läggas mer arbete på att möjliggöra användandet av stavningskontroll när eleverna genomför Writing. De är så vana när de skriver på dator att "småfel" rättas automatiskt att de missar det när de genomför provet. Det blir, som det är nu, att eleverna oroar sig

mer över att råka stava fel snarare än att lägga tid på att formulera en bra text.

Att skriva i Digiexam är svårt då det inte ger en bra överblick vid produktion av längre texter. Eleverna gör fel som de inte gör när de skriver för hand och har "helikopter"-perspektiv på sitt skrivande.

Några lärare har synpunkter på att elevens olika prestationer ska räknas samman till ett provbetyg och andra på att resultatet på det nationella provet ”ska särskilt beaktas”.

Jag tycker att NP är ett bra komplement till min övriga bedömning men jag tycker att det blir problematiskt med den sammanvägning till ett provbetyg som görs när alla delar är genomförda.

Jag tycker att proven i sig är bra och de ger en relativt bra bild över elevens kunskaper. Det som jag har svårt för är den betydelse de ska ha på elevens kursbetyg.

Personligen tycker jag att NP är oslagbart när det gäller att ge mig en uppfattning om elevens förmågor. Det bör utformas tydligare vilken betydelse provet har. Trots att det nu för tiden står "skall särskilt beaktas" så leder den luddiga efterföljande formuleringen till tolkningsutrymmen som gör att provet inte får den betydelse det ska ha.

Enstaka lärare kommenterar i vilken utsträckning pandemin haft en effekt på elevernas prestationer. Det förekommer även att lärare uttrycker konkreta förslag, till exempel önskemål om fler och nyare exempeluppgifter på projektets webbplats.

Delprov A – Focus: Speaking

Samtliga lärare anser att delprov A ger eleverna möjlighet eller viss möjlighet att visa sin förmåga att formulera sig och kommunicera på engelska i tal och 99 procent anser att uppgiften var mycket lämplig eller lämplig i relation till ämnesplanen. 68 procent av lärarna spelar in eleverna vid provtillfället, vilket kan underlätta sambedömning och bidra till en mer likvärdig bedömning. En majoritet av lärarna menar att de kommenterade exemplen på elevprestationer utgör ett mycket gott eller tämligen gott stöd vid bedömningen.

De öppna kommentarerna till delprov A innehåller synpunkter på själva uppgiften och hur den fungerade för eleverna. Flera lärare uttrycker att den fungerade väl, till exempel:

Bra ämne!

En stor majoritet har tyckt om årets ämne och kunnat hitta mycket att diskutera och relatera till.

Några lärare har synpunkter på korten och andra uttrycker att temat fungerat mindre bra:

Passande ämne, dock krävde några av korten förkunskaper som saknades.

Ämnet var svårt för eleverna att säga mycket om eftersom de inte själva hade något större intresse för området eller särskilt starka åsikter om det.

När det gäller förberedelsestiden framkommer olika synpunkter, allt från önskemål om att förberedelsestidens skulle vara mer lik den som ges vid skrivdelen till ingen förberedelsestid alls. Andra lärare kommenterar genomförandet av delprovet, bland annat att det ska genomföras med två elever i lärares närvaro och några beskriver hur de arbetar med till exempel medbedömning.

Svårt att få till med förberedelser av elever under uppsyn samtidigt som man ska genomföra provet med en grupp. Blev i slutändan att de som förberedde sig satt i klassrummet med hörselkåpor på medan gruppen innan genomförde provet. Men det var ett störande moment.

Vi genomför alltid den muntliga delen under en halvdag när vi bedömer varandras elever. Fungerar mycket bra och ger eleverna en rättvisare bedömning och stöd för oss lärare att vi ligger rätt sen tidigare bedömningar, och självklart också i några fall avvikelser.

Flera lärare önskar exempel på samtliga betygssteg. När det gäller betygssteget F är det av etiska skäl är det inte möjligt att ha med en elevprestation på den nivån. En röst kan ej avidentifieras på samma sätt som en text.

Delprov B – Receptive Skills

99 procent av lärarna anser att delprov B 1 – *Focus: Reading* helt eller till viss del ger ett tillförlitligt mått på deras elevers förståelse av skriven engelska samt deras förmåga att tolka innehållet, och mellan 96 och 98 procent anser att de olika uppgifterna var mycket lämpliga eller lämpliga i relation till ämnesplanen. 97 procent av lärarna anser att delprov B 2 – *Focus: Listening* helt eller till viss del ger ett tillförlitligt mått på deras elevers förståelse av talad engelska samt deras förmåga att tolka innehållet, och mellan 95 och 96 procent anser att de olika uppgifterna var mycket lämpliga eller lämpliga i relation till ämnesplanen.

Så gott som samtliga anger att bedömningsanvisningarna till delprov B fungerat bra. De öppna kommentarerna till delprov B är av delvis olika karaktär. Dels framför enstaka lärare önskemål som till exempel vissa svarsformat eller särskilda teman, dels kommenterar lärare uppgifternas innehåll och utformning samt hur de uppfattat elevernas reaktioner. Som tidigare år kommenteras hörförståelse i högre grad än läsförståelse. Hörförståelse upplevs som mer krävande och det är inte ovanligt att lärare uttrycker önskemål om upprepade uppspelningar. Det finns ofta en föreställning om att uppgifter som elever får lyssna till en gång är svårare än de som de får lyssna till två gånger. Erfarenheter från utprovningar säger att det kan vara en skillnad i upplevelse, snarare än nödvändigtvis i svårighet. Som försvårande faktorer i årets prov uttrycker några lärare även förekomsten av bakgrundsljud/-musik i den sista uppgiften och att det enbart var kvinnliga röster i den andra uppgiften.

I uppgift två samtalande två kvinnor vars röster var mycket lika varandra. Både elever och lärare var av uppfattningen att det var svårt att skilja dem åt och därmed avgöra vem av kvinnorna som

pratade.

Utprovningar har dock visat att båda uppgifter fungerar väl, och resultatinsamlingen från provet visar även att dessa uppgifter tillhörde de lättaste i delprov B.

Några lärare lyfter särskilt fram att bedömningsanvisningarna fungerat väl.

Jag tyckte att bedömningsanvisningarna var oerhört bra! Få tveksamheter för mig som lärare. Det var så tydliga att det gick väldigt snabbt och lätt att rätta. Jag brukar tycka att bedömningsanvisningarna är bra, men i år var det bättre än vanligt! Jag är mycket nöjd! :)

Delprov C – Focus: Writing

Samtliga lärare anser att delprov C ger eleverna möjlighet eller viss möjlighet att visa sin förmåga att formulera sig och kommunicera på engelska i skrift, och 98 procent anser att uppgiften var mycket lämplig eller lämplig i relation till ämnesplanen. En majoritet av lärarna menar att de kommenterade exemplen på elevprestationer utgör ett mycket gott eller tämligen gott stöd vid bedömningen.

De öppna kommentarerna till delprov C innehåller bl.a. kommentarer till själva uppgiften och hur den fungerade:

Instruktionerna var omfattande, men tydliga, och eleverna fick gott stöd med mind-maps, frågeställningar och rubriker, vilket det finns ett stort behov utav.

Återigen ett intressant val av ämne och bra förberedelsematerial som eleverna har kunnat relatera till men även lyfta till en högre nivå. Toppen!

Ämnet passade inte flertalet av mina elever (kanske främst FT/IN/BF). De hade svårt att komma på vad de skulle skriva (trots gedigen förberedelse med artiklarna) och tyckte inte att ämnet var intressant.

Delprov C har ibland en, ibland två ingångar för eleverna att skriva om. Några lärare upplever det som en svårighet, medan andra uppskattar att årets prov hade två ingångar:

Bra prov, bra att det fanns två alternativ igen.

Jag tycker att återinförandet av att kunna välja mellan två olika texttyper var bra.

Andra förekommande kommentarer rör till exempel önskemål om hur bedömningskommentarerna kan utvecklas eller förändras, och funderingar kring tillgång till stavnings- och grammatikkontroll samt förberedelsematerialet vid skrivtillfället.

Avslutningsvis uppger 97 procent av lärarna som besvarade enkäten att kursprovetsom helhet ger resultat som till mycket stor eller ganska stor utsträckning stämmer överens med de egna bedömningarna av enskilda elevers kunskaper.

5. Avslutning

Sammanfattningsvis är utfallet på kursprovet i Engelska 6 vårterminen 2022 det förväntade och resultaten ligger i linje med tidigare års prov. Även om antalet besvarade lärarenkäter ökat något sedan 2019 är det fortsatt lågt, och utfallet av dessa får därför tolkas med viss försiktighet. Trots låg svarsfrekvens stämmer svaren i årets lärarenkät dock väl överens med tidigare år och kursprovet som helhet har tagits emot väl av de lärare som besvarat enkäten efter genomfört prov.

I och med införandet av digitala nationella prov står det nationella provsystemet inför ett stort utvecklingsarbete. Där kommer återkoppling från så väl elever som lärare vara en viktig del i arbetet. Ett fortsatt brett och representativt deltagande i utprövningar, insamling och analys av elev- och lärarenkäter relaterade till bl.a. uppgifters acceptans och genomförande kommer även framöver att vara en viktig del av arbetet med de nationella proven i engelska.

Provgruppen vill tacka alla de lärare och elever som deltagit i utprövningar och referensgrupper under året och som på olika sätt bidragit med synpunkter i utvecklingsprocessen av olika material. Provgruppen vill också tacka alla lärare som tagit sig tid att besvara årets enkät.